

miliet, exaltabitur. Sed quia simpliciter non ait,
 Qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exal-
 tabitur: sed cum additamēto, Omnis qui se exaltat, hu-
 miliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur: dicendum
 est, quia varijs modis homines in hoc seculo & in fu-
 turo exaltantur & humiliantur. Alij hic & in futuro
 exaltantur, sicut fuit rex Dauid, Iob, Iezechias, Iosias
 & cæteri tales, qui gloriosi in hoc seculo fuerunt, &
 gloriosiores in futuro. Alij hic & in futuro humilian-
 tur, sicut sint superbi homines, qui sunt pauperes: uel
 certe illi, qui in hoc seculo de peccatis uindictam re-
 recipiunt, & in futuro ad pœnam ppetuam transeunt,
 quales fuerunt Herodes & Antiochus, Nabuchodo- Jeremi. 17
 nosor et Pilatus, et multi tales, de quibus scriptũ est,
 Duplici contritione conterere eos domine, Nõnulli au-
 tem hic exaltantur, sed in futuro humiliantur, sicut sunt
 superbi diuites, qui iuxta scripturæ uocem, ducunt in
 bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt. Job. 21
 Alij autem hic humiliantur, sed in futuro exaltantur,
 sicut sunt pauperes, & illi præcipue, qui propter deũ
 omnia sua relinquentes, semetipsos spontanea uolũ-
 tate humiliant, ut in futuro à dño exaltari mereantur.
 Ad quorũ nos consortium perducere dignetur ille, q̃
 uiuit & regnat in secula seculorum, Amen.

DOMINICA XIII.

post Pentecosten, Marci. VII.

In illo tempore Exiens Iesus de finibus
 Tyri, uenit per Sidonẽ da mare Galilææ.
 Et reliqua.

SVpra retulit euangeli
 Sca lectio, qualiter dñs
 fines Tyri & Sidonis
 appropinquans, filiam mu
 lieris Chananitidis à dæ
 monio liberavit. Nunc au
 tem & aliud miraculū de
 scripturus, nō frustra ipsa
 loca, p quæ ambulauit, cō
 memorāda putauit, dicēs:
**Et iterum eriens Je
 sus de finibus Tyri ve**

**nit per Sidonē ad mare Galilææ, inter me
 dios fines Decapoleos. Tyrus & Sidō** ciuitates
 fuere gentilium, quæ quondam filijs Israel in sortem
 datæ sunt, sed ab eis minime possessæ. In corde enim
 maris sitæ, nō facile ab hostibus capiuntur. In hac Ty
 ro fuit rex Hiram potentissimus, qui Salomonem in
 constructione domus dñi plurimum iuuit. Contra
 quā Iezechiel, ppheta multalocutus est, dicens eā in
 corde maris sitam, diuitijs locupletem, sed nec à uiti
 is uacuam. Nabuchodonosor quoq; regem Babylo
 niæ, ad eius destructionem festinantem describit. De
 capolis autem regio est trans Iordanem, decem ur
 bes habens, ut ipso nomine comprobatur. Nā *δέκα*
 græce, latine decem: *πόλις* uero, in hoc loco ciuitas di
 citur, ex quibus (ut diximus) nomē regionis decapo
 lis est compositum. Sicut ergo Tyrus & Sidon ciui
 res gentilium, gentilem significant populum, sic De
 capolis Iudæorum, qui ad suam eruditionem decalo
 gum legis acceperat. Quod autem ait, Venit per Si
 donem ad mare Galilææ, inter medios fines Decapo

POST PENTECOSTEN

381

leos, nō ipsos fines eum intrasse, sed iuxta transisse significat. Quod etiam à mysteriorum significatione nō uacat. Quasi enim fines Decapolis spiritualiter appropinquauit, quando carnem ex Iudæis assumpsit, sicut dicit **Apostolus**: Quorū patres, ex quibus **Christus** secundum carnem, qui est deus benedictus in secula seculi. **Roma. 9**
Non autem ipsos fines ingressus est, quia ab eis nec cognitus, nec receptus est, sicut ipse eis impropere dixit: Ego ueni in nomine patris mei, & non recepi **Johā. 6**
fides: si alius in nomine suo uenerit, ipsum suscipietis. Unde per **Johannē** dicitur: In propria uenit, & sui eum nō receperunt. Vel certe fines Decapolis appropinquauit, quando consortium humanæ naturæ accepit. Non autē ipsos intrauit, quia cōmunionem culpe non habuit. **Et adducunt eis surdum & mutū.** Surdus iste & mutus, allegorice genus significat humanum, quod constat tam ex Iudæis, quàm ex gentibus. Non est enim distinctio (ut **Apostolus** ait) Iudæi & Græci. Omnes enim peccauerunt, & egent gloria **Roma. 3**
dei. Tunc autem genus humanum obsurdit, quando in primo parente uerbis serpentis auditum aperit. Post surditatem tunc loquendi officium perdidit, quando à laude dei cessauit. Non est enim speciosa **Eccl. 17**
laus (ut ait scriptura) in ore peccatoris. Hi autem, qui surdum & mutum domino ad curandum adducunt, patriarchas & prophetas significant, qui spiritualiter dño agrorum ad sanandum detulerunt. Quia ad eius liberationem, nō solum domini incarnationem prædixerunt, sed etiam totis uiribus eam optauerūt. Vñ & subditur: **Et deprecabatur eum, ut imponat illi manum.** Manus domini in scripturis, aliquādo potentiam diuinitatis significat, aliquando incarna-

tionem humanitatis. **P**otentiam significat diuinitatis, sicut scriptum est: In manus tuas domine comendo spiritum meum. **I**ncarnationis humanitatem, sicut **Psalm. 143** alibi legitur: Emitte manum tuam de alto. Ergo in hoc loco non incongrue manus domini, incarnationis mysterium significat, **D**eprecatur autem eum, ut ei manum imponat, quia per hoc quod nostram mortalitatem accepit, genus humanum ab infirmitate animi liberauit. **E**t apprehendens eum de turba seorsum, misit digitos suos in auriculas eius. **Q**uid est quod dominus sanaturus surdum & mutum, seorsum apprehendit? **N**unquid non coram hominibus eum sanare poterat, quia cuncta creauit ex nihilo? Poterat utique. Sed prius ipsum a turba separat, & postea sanat, ut intelligat genus humanum se aliter sanitatem animæ non posse recipere, nisi prius pristinos errores relinquens, a turba immundorum spirituum, & tumultu uiciorum sese redderet alienum. **D**igitus autem dei in scripturis spiritum sanctum significat, sicut dominus alibi ait: Porro si in digito dei eicio demonia. **Q**uod alius euangelista manifestius declarat, dicens: Siego in spiritu dei eicio demones. **I**ste est digitus, quem magi in Aegypto confitebantur, dicentes: Porro digitus dei est iste. **H**oc digito tabulae testamenti scriptæ sunt. **E**t pulchre per digitum dei spiritus sanctus figuratur, quia sicut digitis aliquid constringimus, ut operemur, ita pater & filius omnia per spiritum sanctum operantur. **P**salmista testatur, qui ait: Verbo domini celi firmati sunt, & spiritu oris eius omnis uirtus eorum. **H**uius digiti mirabilem operationem aspexerat qui dicebat: **Q**uoniam uidebo caelos tuos, opera digitorum tuorum. **S**ine certe per **Psalm. 8** digitum dei, recte spiritus sanctus designatur, quia sic-

ut in nullis alijs membris tantam partitionem habemus, quam in digitis, & tamen una est manus, sic eiusdem spiritus sancti dona cum sint in singulis diuisa, in eodem tñ spiritu sunt indiuisibilia. Vñ Paulus, enumeratis eiusdē spiritus sancti donis, adiūxit dicēs: **Hęc omnia operatur unus atq; idem spiritus, diuidēs** 1. Corin. 12.
 singulis prout uult. **Mittit ergo digitos in auriculas,** ut surdo auditū restituat, quia ut aures cordis uerbū dei audire & spiritaliter intelligere possint, p̄ spiritus sancti gratiā aperiūtur. **Erpuēs q; tetigit linguā eius.** Sputum ex capite descendit. Ergo per caput dē uinitas, p̄ spiritū humanitas designatur, **Apostolo dē cente: Caput Christi deus est.** Sputo igitur linguā tetigit ut loquelam reciperet, quando altitudinem suḡ diuinitatis usq; ad nostram inclinauit humanitatem. Quod alibi manifestius demonstrauit, qñ oculos cæci nati aperuit. **Lutū siquidē ex sputo fecit, & liniuit oculos eius.** **Et suspiciens in cælū, ingemuit, et ait illi: Epheta, quod est, adaperire.** Sanaturus dñs agrotū, in cælū sospexit, ut ostenderet omnia bona & sancta à deo esse petenda. **Inde enim surdis auditus, inde mutis redditur loquela,** quia sicut Iacob⁹ apostolus ait: **Omne datum optimum, & omne donum perfectum desursum est, descendens à patre luminum.** **Et sicut in euangelio dicitur: Non potest homo à se facere quicquā, nisi ei datum fuerit desuper.** Jacob. 1.
[Ingemuit,] Nunquid indigeret aliquid postulare à patre cum gemitu, qui cūcta postulata dat cū patre? Non. Sed ut exemplum nobis ostenderet gemendi, quoties uel pro nostris, uel p̄ alienis peccatis intercedimus. **Quod autē ait, epheta, euangelista exposuit, sum adiunxit: [quod est, adaperire.] Cōsuetudo est**

enim euangelistarum, ut aliquando ipsa uerba uel noia
 hebraica cum ipsa sua expositione ponant, sicut in euā
 gelio Iohānis dicitur: **Vade ad natatoriam Siloæ**, qđ
 interpretatur missus. **Et in euangelio Marci, Bartime
 us Timei filius scribitur. Et Iudas Zelotes idem est, &
 Iudas Chanaanæus, qm̄ Chanaan zelus interpreta-
 tur.** Epheta ergo, quod est adaperire, proprie ad au-
 res pertinet. **Et pulcherrimo ordine dominus prius
 digitos in auriculas surdi mittit, deinde linguam spu-
 ro terigit, & postremo ait, Epheta, quod est, adape-
 rire, ut ordinatissimum officium baptizandi sacerdo-
 tibus demonstraret.** Quoniā hi qui baptizantur, pri-
 us spiritus sancti gratia sunt illuminādi, deinde a do-
 ctoribus instruendi, & postremo ad confessionem fi-
 dei uocandi. **Vnde consuetudo est sacerdotum, ut eo-
 rum linguam & nares, quos catechizant, sputo tan-
 gant, ipsius domini uerba dicentes: Epheta, quod est,
 adaperire. Sed quia inter dicere domini & facere nul-
 la distinctio est (Dixit enim & facta sunt, mandauit
 & creata sunt) statim ut dixit, Epheta, quod est, ada-
 perire, apertæ sunt aures eius, & solutus est uin-
 culum linguæ eius, & loquebatur recte. Non
 enim erat dignum, ut is qui a dño creatus fuerat, ali-
 ter loqueretur, quam recte. Iuxta uero superiorem in-
 telligentiam, postquam dñs per immisionem spiri-
 tus sancti cor humani generis ad pœnitentiam emol-
 liuit, postquam incarnationis suæ mysterium patefe-
 cit, linguam, quam prius infidelitas uinxerat, fides ab-
 soluit, & deum laudare cœpit, dicens cum Psalmista:
**Domine, labia mea aperies, & os meum annūciabit
 laudem tuam. Et cum Isaia: Dominus deus dedit mi-
 hi linguam eruditam, ut possim sustinere eum, qui la****

psal. 148

Isaie. 50.

plus est, uerbo. **Et præcepit eis ne cui dicerent.**
 Quid est, qd̄ qui ad hoc in mundū uenerat, ut mira-
 cula faciendo se deū esse ostenderet, miraculū à se fa-
 ctum occultare præcepit? Nimirum nobis exemplum
 ostendit, ut etiam in bono opere inanem gloriam &
 iactantiam caueamus, iuxta quod alibi ipse præcipit,
 ut intremus in cubiculum, & clauso ostio oremus pa-
 trem nostrum. & pater noster, qui uidet in abscondi-
 to, reddet nobis. Est autē hæc discretio in hac tacitu-
 ritate obseruanda, ut is qui nouellus est in cōuer-
 satione, non solum ab officio prædicationis cesset, sed
 etiam sua bona opera ab aliorum aspectibus abscon-
 dat, nesciente sinistra sua, quid faciat dextera sua, ne
 forte radicem cordis, quā profunditas terræ nõdum
 fortiter ligauit, uetus elationis eradicet. Qui autē di-
 uturna conuersatione probatus est, non solū in præ-
 dicatione proficere debet, sed etiam exemplo, implet
 illud quod dominus alibi ait: **Luceat lux uestra corā** Matth. 5.
 hominibus, ut uideant uestra bona opera, & glorifi-
 cent patrem uestrum qui in cælis est. Quod utrunq;
 dominus suo exemplo ostendit, qñ præcepit uni, **Ne**
 mini dixeris: alteri uero ait, **Vade in ciuitatem ad tu-**
 os, & annuncia illis quanta tibi fecerit deus. **Quanto**
autē eis præcipiebat, tãto magis plus præ-
dicabant. Hic tempora eorum redarguuntur, qui-
 bus officium prædicationis iniunctum est, & tamen
 à prædicatione cessant. Considerandū nanq; est, quæ
 culpa sit doctoribus, post præceptum domini se sub
 silentio ponere, quãdo etiam nec illi tacere possunt,
 quibus præceptum est, ne cui dicerent. Quid autē di-
 cant audiamus: **Bene omnia fecit, & surdos facit**
audire, & mutos loqui. Non solum in hoc bene fe-

cit, quod surdos fecit audire & mutos loqui, sed etiā omnia, quæ ab initio creauit, bene fecit, sicut scriptū est: Et uidit deus cuncta quæ fecit, & erant ualde bona. Moraliter autē per surdum & mutū, quilibet peccator designatur. Qui enim auertit aures suas ne audiat legem, surdus est. Qui autem loquitur iniquitatē in excelso, & seminat inter fratres discordias, etiā officio loquendi mutus est. Tales ut auditum & loquelam spiritalem recipere possint, a magistris & doctoribus ecclesiæ domino adducuntur. Quasi enim agrum dño adducunt, quando sua doctrina & exhortatione peccatores conuerti faciunt: & pro his, quos conuerti uelle uiderunt, ad dñm preces fundunt. Nec differt pietas domini tales sanare, qui animarū uulnera uenit curare, rātū ut fides & satisfactio penitentiū nō desit. Nam satisfaciendi ordinem dominus ostendit, cum surdum & mutū curaturus seorsum eum extra turbam educit, ostendens nimirum quia si peccatores fructus dignos facere uolunt, necesse est ut societatem dæmonum & tumultum uitiorum & carnalem hominum communionem deserant. Sicut enim bonorum societas multum adiuuat, sic cōmunio carnalium hominū infirmis mentibus plurimū nocet, teste Psalmista qui ait: Cū sancto sanctus eris, & cū uiro innocente innocēs eris. Et cū electo electus eris, & cū peruerso peruerteris. Et sicut Salomon ait: Qui cū sapientibus graditur, sapiēs erit. Amicus stultorum, efficiatur similis. Vnde & ipse alibi nos admonet, dicens: Noli esse amicus homini iracundo, nec ambules cū uiro furioso, ne forte discas semitas eius, & sumas scandalum animæ tuæ. Quasi em̄ dñs fideles suos spiritualiter ab infideliū turba separabat, cū p̄ Isaiā

Prone. 13.

Prone. 22.

Isaie. 52.

dicebat: Exire de medio eorū, & immundū ne tetigeritis. Perfecti in medio prauorū positi, seorsum manēt, dum eorū prauis operibus nec corde consentiūt, nec ore parcunt. Qualem solitudinē habebat ille, q̄ in solitudine regali positus, aiebat: Quis dabit mihi pēnas sicut columbæ, & uolabo & requiescam? Ecce *psalm. 54*
 elongaui fugiens, & māsi in solitudine. Sed quia nullus dignā pœnitentiam agere potest, nisi spiritus sancti gratia cor eius ad pœnitēdum emolliat, recte subditur: [Misit digitos suos dominus in auriculas, & ex pñes tetigit linguam eius.] Quasi enim dominus digitos suos in auriculas surdi misit, quando per ardorem spiritus sancti cor peccatoris ad pœnitentiam emollit. Quia (ut ait *Apostolus*) qd oremus sicut oportet, nescimus, sed ipse spūs postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Quasi autē sputo linguā muti tāgit, cū sapore diuinę sapiētię cor peccatoris degustat. Quātū autē dñs ergo cōuersos peccatores misericors existat, manifestat cū subinfertur: [Et statim apertę sunt aures eius, & solutū est uinculū linguę eius, & loquebatur recte. Nullum enim peccatum tā magnum est, quod medicamento pœnitentię sanari nō possit. Nō enim mentitur ille, qui ait: *Viuo ego*, dicit dominus, nolo mortem peccatoris, sed ut conuertatur, & uiuat. Et, Peccator in quacunq; die conuersus fuerit & ingemuerit, omnia peccata eius obliuioni tradent. Recte autē post curationē peccator loquitur, quando linguam, quę conuitijs & detractionibus tortuosa fuerat, ad laudādum deū, & exhortandū proximū commutat. Sed quia post publicam pœnitentiam aliquis non statim ad prędicandum prodire debet, bene dicitur: Et pręcepit illis ne cui dicerēt.] Prius

Roma. 2

eū semetipsum curare debet, qui aliena uulnera uult
tergere. **V**nde **A**postolus, cū de ordinandis ministris
ecclesiæ loqueretur, ait: **N**on nuper conuersum, non
neophytum, ne forte elatus in iudiciū incidat diabo-
li. **Q**uem autē diuturnitas temporis & perfectio pe-
nitentiæ idoneū reddit, de fouea peccati etiam alios
extrahere debet, iuxta illud quod in **A**pocalypsi dicitur:
Qui audit, dicat, **V**eni. **V**n̄ & bene dicitur: **Q**uan-
to autē eis præcipiebatur, tanto magis plus prædicabatur,
& eo amplius admirabantur, dicentes: **B**ene omnia fe-
cit, & surdos fecit audire, & mutos loqui.

DOMINICA XIII. post Pentecosten, Luca X.

In illo tempore dixit Iesus discipulis suis:
Beati oculi qui uident quæ uos uidetis.
Et reliqua.

In exordio huius lecti
onis querit, quare do-
minus oculos se uidē-
tium beatificet. **N**unquid
oēs oculi beati fuerūt, qui
eū corporaliter uidere po-
tuerunt? **N**unquid beati ocu-
li **P**ilati & **C**aiphæ, & cæte-
rorum qui eum uiderunt
& crucifixerunt? **A**ut nun-
quid oculi **I**udæ beati, qui
eum uidit & tradidit? **N**ō.

Alioquin & oculi beatorum & uolucrum beati esse possent.